

Strategija unapređenja kvaliteta života LGBT osoba za period 2013 – 2018. godine Akcioni plan za 2013. godinu

1. Ljudska prava LGBT osoba

Br.	Aktivnosti za 2013.	Nadležni organ	Rok	Izvor finansiranja	Indikator uspjeha
1.	Utvrđiti predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	jun 2013.g.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Utvrđen predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije
2.	Utvrđiti predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	septembar 2013.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Utvrđen predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore
3.	Utvrđiti predlog Zakona o izmjenama Krivičnog zakonika koji će kao otežavajuću okolnost za odmjerenje kazne cijeniti ukoliko je krivično djelo učinjeno iz mržnje zbog pripadnosti seksualnoj orijentaciji ili rodnom identitetu	Ministarstvo pravde	april 2013.g.	Ministarstvo pravde	Utvrđen predlog Zakona o izmjenama Krivičnog zakonika
4.	Jačati kapacitete i promovisati antidiskriminatorno ponašanje kroz kontinuirano sprovođenje seminara/radionica i treninga, prema utvrđenom Planu implementacije antidiskriminatornog zakonodavstva, i to za: državne službenike, predstavnike pravosudnih organa, predstavnike lokalnih vlasti, područnih jedinica i ispostava policije, inspekcijских službi i drugih zaduženih za pružanje zaštite od diskriminacije	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Uprava za kadrove	od aprila do decembra 2013.g.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Uprava za kadrove, OEBS	Obučene ciljne grupe prema utvrđenom Planu implementacije antidiskriminatornog zakonodavstva

*** Sve predviđene aktivnosti u Akcionom planu biće realizovane u saradnji sa nevladinim organizacijama.**

- **Ljudska prava LGBT osoba: nastavak s prethodne strane**

Br.	Aktivnosti za 2013.	Nadležni organ	Rok	Izvor finansiranja	Indikator uspjeha
5.	Publikovati materijal o presudama Evropskog suda za ljudska prava u vezi sa LGBT problematikom i drugim aspektima i postaviti publikovani materijal na Veb stranicu Inkorporirati sadržaj publikovanog materijala u obuke za odgovarajuće ciljne grupe	Savjet za zaštitu od diskriminacije (u saradnji sa IRZ)	od maja do decembra 2013.g.	IRZ	Publikovan materijal o presudama Evropskog suda za ljudska prava; Inkorporiran sadržaj publikovanog materijala u obuke
6.	Organizovati regionalni stručni skup pravni-ka, advokata, predstavnika tužilačke i pravosudne vlasti kako bi se diskutovalo o predmetnoj problematici u kontekstu presuda Evropskog suda za ljudska prava i publikovani material učinio vidljivim.	Savjet za zaštitu od diskriminacije (u saradnji sa IRZ)	od maja do decembra 2013.g.	IRZ	Održan regionalni stručni skup; Publikovan materijal o presudama Evropskog suda za ljudska prava i postavljen na web stranicu
7.	Obezbijediti pristup HELP programu Savjeta Evrope (www.coe.int/help)	Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije (u saradnji sa kancelarijom LGBT projekta Savjeta Evrope)	od maja do decembra 2013.g.	Savjet Evrope	Obezbijeden pristup HELP programu
8.	Inicirati projekat o učenju o standardima tri različita modela zakona o registrovanom partnerstvu (grupe zemalja: danski, francuski i holandski model), kao pretpostavke za definisanje političkih uslova kod izbora modela koji najbolje odgovara crnogorskim uslovima	Savjet za zaštitu od diskriminacije	od septembra do decembra 2013.g. ¹	Strane donacije	Iniciran projekat; Urađena analiza o standardima tri različita modela zakona o registrovanom partnerstvu; Definisane preporuke za izbor modela koji najbolje odgovara crnogorskim uslovima

¹ Projekat će biti nastavljen tokom 2014. godine.

2. Seksualna orijentacija i rodni identitet u obrazovanju

Br.	Aktivnosti za 2013.	Nadležni organ	Rok	Izvor finansiranja	Indikator uspjeha
9.	Razviti školske inicijative o nenasilju i nediskriminaciji na svim nivoima, uključujući društvene mreže - kampanja Savjeta Evrope „Borba protiv govora mržnje na Internetu“	Ministarstvo prosvjete	od marta do decembra 2013.g. ²	Savjet Evrope	Uspostavljene školske inicijative o nenasilju i nediskriminaciji, na svim nivoima, a u skladu sa ciljevima kampanje Savjeta Evrope
10.	Finalizovati rad i publikovati analizu o stanju i preporukama povodom strateških dokumenata, školskih programa i udžbenika u kontekstu zastupljenosti LGBT problematike	Ministarstvo prosvjete	od maja do decembra 2013.g.	Savjet Evrope	Finalizovan rad i publikovana analiza
11.	Promovisati principe i mjere Strategije među profesionalcima i među opštom populacijom: raditi sa stručnim službama u školi, kreirati priručnik, obučiti nastavnike	Ministarstvo prosvjete	od maja do decembra 2013.g.	Savjet Evrope	Obučeni nastavnici i stručne službe u školama; Kreiran priručnik

3. Kulturne promjene, bezbjednost i društveno prihvatanje LGBT osoba

Br.	Aktivnosti za 2013.	Nadležni organ	Rok	Izvor finansiranja	Indikator uspjeha
12.	Promovisati Strategiju unapređenja kvaliteta života LGBT osoba za period 2013 – 2018. kod domaće i regionalne javnosti	Savjet za zaštitu od diskriminacije	od maja do decembra 2013.g.	Strane donacije	Promovisana Strategija
13.	Finansijski podržati LGBT sklonište i prateće servise	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	od juna do decembra 2013.g.	Savjet Evrope	Pružena finansijska podrška
14.	Podržati razvoj društvene lezbijske mreže	Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije	od juna do jula 2013.g.	Ministarstvo za informaciono društvo	Formirana društvena lezbijska mreža

² Projekat će biti nastavljen do marta 2014. godine.

- **Kulturne promjene, bezbjednost i društveno prihvatanje LGBT osoba: nastavak s prethodne strane**

Br.	Aktivnosti za 2013.	Nadležni organ	Rok	Izvor finansiranja	Indikator uspjeha
15.	Obučavati socijalne i stručne radnike u centrima za socijalni rad i ustanovama socijalne i dječje zaštite u cilju razumijevanja i unapređenja kvaliteta života LGBT osoba u porodici i zajednici	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	od septembra do decembra 2013.g.	Strane donacije	Obučeni socijalni i stručni radnici u centrima za socijalni rad i ustanovama socijalne i dječje zaštite
16.	Potpisati Memorandum o razumijevanju o mjerama u borbi protiv diskriminacije po osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta i promociji tolerancije prema LGBT osobama s lokalnim vlastima	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	od septembra do oktobra 2013.g.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Potpisan memorandum o razumijevanju sa lokalnim vlastima
17.	Organizovati međunarodni sastanak predstavnika evropskih vlada pod okriljem evropske LGBT neformalne mreže	Savjet za zaštitu od diskriminacije	oktobar 2013.g.	Strane donacije	Organizovan evropski sastanak pod okriljem evropske LGBT neformalne mreže
18.	Razvijati dijalog i savjetodavnu ulogu NVO-a u donošenju odluka: organizovati godišnji neformalni susret o ljudskim pravima s resornim ministrima/predstavnicima ministarstava	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	novembar 2013.g.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Organizovan godišnji neformalni susret o ljudskim pravima

4. Sprovođenje zakona

Br.	Aktivnosti za 2013.	Nadležni organ	Rok	Izvor finansiranja	Indikator uspjeha
19.	Obučiti policijske službenike za senzibilan rad sa LGBT zajednicom	Uprava policije ³	od januara do jula 2013.g.	Ambasada Kraljevine Holandije	Obučeni policijski službenici obuhvaćeni projektom; Uspostavljen tim povjerenja između LGBT zajednice i policijskih službi
20.	Unapređivati diskusiju o evidenciji podataka o zločinima iz mržnje i diskriminacije. Provjeriti nacionalne strukture i procedure za istrage kršenja prava LGBT osoba. Angažovati nacionalne eksperte i sačiniti izvještaj s preporukama i recenzijom i predstaviti dalje smjernice	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Savjet za zaštitu od diskriminacije	od juna do decembra 2013.g.	Savjet Evrope	Provjerene nacionalne strukture i procedure; Završen i publikovan izvještaj s preporukama i recenzijom i predstavljene dalje smjernice
21.	Nastaviti policijsku obuku jačanja senzibilnosti za rad sa LGBT zajednicom i podsticati učenje o primjerima dobre prakse, uključujući aktivnu saradnju LGBT zajednice i policijskih službi	Uprava policije	od avgusta do decembra 2013.g.	Strane donacije	Obučeni policijski oficiri; Publikovani primjeri dobre prakse; Uspostavljena aktivna saradnja između LGBT zajednice i policijskih službi
22.	Identifikovati i imenovati kontakt osobe za rad sa LGBT zajednicom u područnim jedinicima policije, uzimajući u obzir iskustvo na bazi realizovanih obuka.	Uprava policije	decembar 2013.g.	Uprava policije	Imenovane kontakt osobe za rad sa LGBT zajednicom u područnim jedinicima policije

³ Nosilac projekta: NVO LGBT Forum Progres uz podršku Ambasade Kraljevine Holandije u Beogradu.

5. Zdravstvena zaštita

Br.	Aktivnosti za 2013.	Nadležni organ	Rok	Izvor finansiranja	Indikator uspjeha
23.	Jačati kapacitete zdravstvenih radnika i medicinskog osoblja i unapređivati servis za rad sa LGBT zajednicom	Ministarstvo zdravlja, Institut za javno zdravlje, Javne zdravstvene ustanove JZU (Domovi zdravlja, bolnice i Klinički centar Crne Gore)	Redovna aktivnost Kontinuirano	Ministarstvo zdravlja, Strane donacije	Ojačani kapaciteti zdravstvenih radnika i medicinskog osoblja i unaprijeđen servis za rad sa LGBT zajednicom
24.	Institucionalizovati odnose zdravstvenih vlasti sa LGBT zajednicom kroz potpisivanje sporazuma o saradnji i razvijanje zajedničkih inicijativa	Ministarstvo zdravlja, Institut za javno zdravlje, Javne zdravstvene ustanove JZU (Domovi zdravlja, bolnice i Klinički centar Crne Gore)	od juna do novembra 2013.g.	Ministarstvo zdravlja	Potpisan sporazumi o saradnji i definisane zajedničke inicijative
25.	Imenovati kontakt osobe u Ministarstvu zdravlja/ zdravstvenim ustanovama za transrodnu zajednicu u interesu snaženja institucionalne brige i programske saradnje	Ministarstvo zdravlja	od aprila do juna 2013.g.	Ministarstvo zdravlja	Imenovana kontakt osoba u Ministarstvu zdravlja/zdravstvenim ustanovama za transrodnu zajednicu
26.	Uključiti LGBT predstavnike u proces konsultovanja i donošenja odluka u vezi sa svim pitanjima od interesa za LGBT zajednicu, a posebno u pripremi pravilnika o promjeni pola iz medicinskih razloga.	Ministarstvo zdravlja	Kontinuirano	Ministarstvo zdravlja	Uključeni LGBT predstavnici u proces konsultovanja i donošenja odluka u vezi sa pitanjima od interesa za LGBT zajednicu

- **Zdravstvena zaštita: nastavak s prethodne strane**

Br.	Aktivnosti za 2013.	Nadležni organ	Rok	Izvor finansiranja	Indikator uspjeha
27.	Definisati kriterijume za pokrivanje troškova promjene pola iz medicinskih razloga Pripremiti i usvojiti Pravilnik o rodnoj afirmaciji (u saradnji sa LGBT zajednicom)	Ministarstvo zdravlja	od januara do oktobra 2013.g.	Ministarstvo zdravlja, Ambasada Ujedinjenog Kraljevstva	Definisani kriterijumi za pokrivanje troškova promjene pola iz medicinskih razloga; Usvojen Pravilnik o rodnoj afirmaciji
28.	Promovisati sigurno seksualno ponašanje, uključujući distribuciju odgovarajućeg materijala i informacija u vezi s prevencijom i zaštitom	Institut za javno zdravlje, Javne zdravstvene ustanove JZU (Domovi zdravlja, bolnice i Klinički centar Crne Gore)	Redovna aktivnost Kontinuirano	Ministarstvo zdravlja, Global fond, Strane donacije	Promovisano sigurno seksualno ponašanje, distribuiran odgovarajući materijal i informacije u vezi s prevencijom i zaštitom

6. Mediji

Br.	Aktivnosti za 2013.	Nadležni organ	Rok	Izvor finansiranja	Indikator uspjeha
29.	Snimiti audiovizuelni spot i radio-džingl u cilju promocije nediskriminatornog odnosa u medijima u kontekstu izvještavanja o temama koje tretiraju LGBT zajednicu (priprema, izrada, promocija i distribucija audiovizuelnog spota i radio-džingla u saradnji sa LGBT zajednicom)	Ministarstvo kulture	od maja do jula 2013.g.	Ministarstvo kulture	Pripremljen, izrađen, promovisan i distribuiran audiovizuelni spot i radio-džingl

7. Sport

Br.	Aktivnosti za 2013.	Nadležni organ	Rok	Izvor finansiranja	Indikator uspjeha
30.	Uspostaviti dijalog i saradnju LGBT zajednice i Crnogorskog olimpijskog komiteta u cilju razvoja aktivnosti i podizanja svijesti u borbi protiv homofobije, transfobije i diskriminacije na sportskim događajima, uključujući i razvoj LGBT sportskih programa (NVO inicijativa)	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Uprava za mlade i sport Crnogorski olimpijski komitet	od januara do decembra 2013.g.	Strane donacije	Uspostavljena saradnja i uslovi za razvoj dijaloga sa Crnogorskim olimpijskim komitetom;

8. Ekonomski rast i LGBT turizam

Br.	Aktivnosti za 2013.	Nadležni organ	Rok	Izvor finansiranja	Indikator uspjeha
31.	Uspostaviti dijalog, planirati i definisati početne potencijalne efekte od LGBT turizma, uključujući turističku industriju	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	od juna do decembra 2013.g.	Savjet Evrope	Uspostavljen dijalog i definisane početne smjernice potencijalnih efekata od LGBT turizma

9. Međunarodna LGBT politika

Br.	Aktivnosti za 2013.	Nadležni organ	Rok	Izvor finansiranja	Indikator uspjeha
32.	Promovisati Džogdžakarta principe o primjeni Zakona o međunarodnim ljudskim pravima u vezi sa seksualnom orijentacijom i rodnim identitetom, na nacionalnom nivou	Savjet za zaštitu od diskriminacije, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija	od oktobra do decembra 2013.g.	Strane donacije	Organizovan okrugli sto; Publikovani i promovisani Džogdžakarta principi
33.	Razvijati i njegovati odnose diplomatsko-konzularnih predstavništava sa LGBT pokretima	Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija	2013.g.	Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija	Uspostavljeni povremeni kontakti sa LGBT pokretima